

Safe spAcEs For LEarning | SAFE

Οδηγός SAFE

Πώς να δημιουργήσετε και να
διατηρήσετε έναν ασφαλή χώρο
εκπαίδευσης ενηλίκων

Αποτέλεσμα 1ο

Συντονισμός Δημοσίευσης: ICAE- Διεθνές
Συμβούλιο για την Εκπαίδευση Ενηλίκων

Εταίροι του έργου

Συντονιστής

Escola Profissional **AMAR TERRA VERDE**

Εταίροι

INTERNATIONAL COUNCIL FOR
ADULT EDUCATION

ΔΑΦΝΗ ΚΕΚ

EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS

DIE WIENER VOLKSHOCHSCHULEN

associazione di promozione sociale

Η παρούσα έκδοση δημοσιεύεται με άδεια Creative Commons Αναφορά Δημιουργού 4.0 Διεθνές.

Μπορείτε να:

Μοιραστείτε — αντιγράψετε και αναδιανέμετε το υλικό με κάθε μέσο και τρόπο για κάθε σκοπό, ακόμα και εμπορικό.

Προσαρμόστε — αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο υλικό για κάθε σκοπό, ακόμα και εμπορικό.

Ο αδειοδότης δεν μπορεί να ανακαλέσει αυτές τις ελευθερίες όσο εσείς ακολουθείτε τους όρους της άδειας.

Υπό τους ακόλουθους όρους:

Αναφορά Δημιουργού - Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιοδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.

Δεν υπάρχουν πρόσθετοι περιορισμοί - Δε μπορείτε να εφαρμόσετε νομικούς όρους ή τεχνολογικά μέτρα που να περιορίζουν νομικά τους άλλους από το να κάνουν ο,τιδήποτε επιτρέπει η άδεια.

Για περισσότερα: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.el>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΙΟ1.Α Οδηγός SAFE Spaces for Learning: Πώς να δημιουργήσετε και να διατηρήσετε έναν ασφαλή χώρο εκπαίδευσης ενηλίκων

Συντονισμός Δημοσίευσης: ICAE- Διεθνές Συμβούλιο για την Εκπαίδευση Ενηλίκων

Περιέχόμενα

Περιέχόμενα	3
Εισαγωγή.....	4
Ο ρόλος των φορέων στη δημιουργία ασφαλών χώρων μάθησης.....	8
Δομή του οδηγού.....	10
Το μαθησιακό περιβάλλον ως στοιχείο του ασφαλούς χώρου.....	11
Φυσικός χώρος	11
Χρόνος.....	13
Επίσημο εκπαιδευτικό περιβάλλον	14
Δημόσιοι χώροι	14
Διαδικτυακοί, ψηφιακοί χώροι.....	16
Μεθοδολογίες των ασφαλών χώρων μάθησης και δεξιότητες / προσεγγίσεις των εκπαιδευτών.....	20
Προσδιορισμένες μεθοδολογίες.....	24
Μεθοδολογίες εκπαίδευσης ενηλίκων βασισμένες στην τέχνη.....	26
Παιχνίδια σε περιβάλλον μάθησης.....	28
Ομάδες διαφορετικών εκπαιδευομένων	29

SAFE SPACES FOR LEARNING

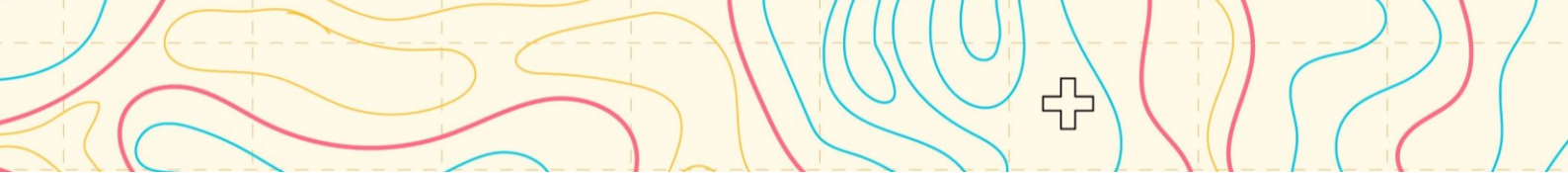
Εισαγωγή

Στόχος του παρόντος οδηγού είναι να υποστηρίξει εκπαιδευτές, φορείς και άλλους παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων στον τρόπο δημιουργίας και διατήρησης ασφαλών χώρων μάθησης. Η έννοια του ασφαλούς χώρου είναι ευρεία και σύνθετη και μπορεί να σχετίζεται με διάφορες πτυχές της εκπαιδευτικής πρακτικής, είτε συνδέεται με τη φυσική πτυχή του χώρου, είτε με το διαδικτυακό περιβάλλον, είτε με το ρόλο των εκπαιδευτών, των φορέων ή/και των εκπαιδευομένων στη δημιουργία της ασφαλούς μαθησιακής ατμόσφαιρας. Μέσα σε αυτό το σύνθετο πλαίσιο, το έργο κατέληξε στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι ιδέες γύρω από τους ασφαλείς χώρους μάθησης θα πρέπει να διαμορφώνονται όχι μέσω στατικών εννοιών του "ασφαλούς" και του "μη ασφαλούς", αλλά αντίθετα μέσω των σχεσιακών διεργασιών μεταξύ όλων των παραγόντων της μαθησιακής διαδικασίας, καθώς και μέσω της συνεχούς διαδικασίας καλλιέργειά τους.

Η ομάδα έργου στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της με διαφορετικές ομάδες εκπαιδευομένων συνέλεξε παραδείγματα για το πώς το ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον προωθεί την εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και δημιουργεί χώρους ευπρόσδεκτους και χωρίς αποκλεισμούς για άτομα με μη κυρίαρχα κοινωνικά χαρακτηριστικά (πχ σεξουαλικός προσανατολισμός/ταυτότητα φύλου, πολιτισμικά ή θρησκευτικά).

- ✔ Επίσημοι εκπαιδευτικοί χώροι (σχολεία, πανεπιστήμια...)
- ✔ Άτυπα (δημόσιοι χώροι, ανοικτές κοινότητες...)
- ✔ Μη τυπικές (μη τυπικές οργανώσεις, ενώσεις και πρωτοβουλίες παρέμβασης στην κοινότητα...)

Λαμβάνοντας υπόψη όλα αυτά τα περιβάλλοντα, η ομάδα έργου δημιούργησε την [οπτική βιβλιοθήκη](#) ασφαλών χώρων με παραδείγματα καλών πρακτικών από όλες τις χώρες των εταίρων. Η [οπτική βιβλιοθήκη](#) παρουσιάζει παραδείγματα εργασίας στο πλαίσιο διαφορετικών οργανισμών, ομάδων κοινότητας, μη τυπικών κινημάτων, καθώς και ως προς

την εκπαιδευτική διαδικασία με ομάδες ενηλίκων από μη προνομιούχα περιβάλλοντα (ομάδες προσφύγων, εκπαιδευόμενοι που υφίστανται διακρίσεις λόγω ταυτότητας φύλου, ομάδες περιθωριοποιημένων γυναικών, ομάδες ΛΟΑΤΚΙ+).

Η οπτική βιβλιοθήκη, η οποία είναι διαθέσιμη τόσο διαδικτυακά όσο και ως έκδοση (στα Αγγλικά), αναδεικνύει τα κύρια στοιχεία ενός επιτυχημένου παραδείγματος ασφαλούς χώρου μάθησης. Οι καλές πρακτικές καλύπτουν τόσο τους ασφαλείς φυσικούς χώρους όσο και τους ασφαλείς διαδικτυακούς χώρους.

Κατά τη φάση της έρευνας, οι εταίροι οργάνωσαν διάφορες ομάδες εστίασης στις χώρες όπου πραγματοποιήθηκε το έργο, με άτομα από διάφορα υπόβαθρα, την ευρύτερη κοινότητα της εκπαίδευσης ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτών ενηλίκων και των παρόχων εκπαίδευσης ενηλίκων που εργάζονται στην τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση. Στις ομάδες εστίασης συμμετείχαν επίσης ενήλικοι εκπαιδευόμενοι και οι απόψεις τους σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να δημιουργούνται, να διατηρούνται και να βιώνονται οι ασφαλείς χώροι μάθησης από το άτομο και την ομάδα. Η έκθεση για τις ομάδες εστίασης παρέχει ανάλυση της έννοιας του ασφαλούς χώρου, των συμπερασμάτων και των συζητήσεων των ομάδων. Αυτός ο οδηγός θα χρησιμοποιήσει τις συστάσεις από την έκθεση καθώς και τα παραδείγματα της οπτικής βιβλιοθήκης, με στόχο να παρέχει στους εκπαιδευτές και τους φορείς τρόπους και προσεγγίσεις δημιουργίας και διατήρησης ασφαλών χώρων μάθησης.

Η Έκθεση για τις Ομάδες Εστίασης έχει μια γενική δομή για την ανάλυση των δεδομένων που βασίζεται σε πέντε ερωτήσεις: *το Γιατί, το Τι, το Ποιος, το Που* και το *Πώς*, που αναφέρονται στην έννοια των ασφαλών χώρων μάθησης.

Το "Γιατί" αναφέρεται στο "Γιατί χρειαζόμαστε ασφαλείς χώρους;", τόσο ως εκπαιδευτικοί όσο και ως εκπαιδευόμενοι, δηλαδή λόγοι από την καθημερινή

ζωή των εκπαιδευόμενων, αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί καθώς καλούνται να αφήσουν στην άκρη την οποια εξουσία διαθέτουν και να αλλάξουν τους παραδοσιακούς ρόλους. Το "Τι" και το "Πού" συνίστανται στο τι συνιστά έναν ασφαλή χώρο- είτε πρόκειται για έναν πραγματικό χώρο, είτε για έναν εικονικό χώρο, είτε για ένα ιδιαίτερο είδος σχέσης μεταξύ της ομάδας και του εκπαιδευτικού. Το Ποιος ασχολείται με το ερώτημα "Ποιος χρειάζεται έναν ασφαλή χώρο", "Ποιος αποφασίζει τι είναι ένας ασφαλής χώρος και "για ποιον" και "Ποιος έχει το δικαίωμα να καθορίζει την ασφάλεια ενός συγκεκριμένου χώρου". Το Πού ασχολείται με την τοποθεσία των ασφαλών χώρων. Εδώ μιλάμε για πραγματικούς χώρους και για τη θέση τους, πχ "στη γειτονιά", ώστε να είναι εύκολα αντιληπτή η πρόσβαση σε αυτούς. Τέλος, το Πώς αναφέρεται στο παιδαγωγικό έργο εντός των ασφαλών χώρων. Θέτει το ερώτημα: πώς μπορούμε και πώς πρέπει - ως εκπαιδευτικοί - να ενεργούμε μέσα σε αυτούς τους ασφαλείς χώρους. Τα ερωτήματα αυτά δείχνουν τις πολλαπλές διαστάσεις της έννοιας των ασφαλών χώρων στην εκπαίδευση και τις πολύπλοκες σχέσεις μεταξύ όλων αυτών των στοιχείων όταν προτείνονται ιδέες και προτάσεις για τον τρόπο δημιουργίας και διατήρησης αυτών των μαθησιακών περιβαλλόντων.

Κατά τη διάρκεια της ερευνητικής φάσης του έργου, η ομάδα έργου εντόπισε διάφορα στοιχεία που πρέπει να έχει ένας ασφαλής χώρος μάθησης, όπως:

- ✔ Κατάλληλος φυσικός εξοπλισμός (για φυσικούς και διαδικτυακούς χώρους), σχεδιασμένος σύμφωνα με τη συγκεκριμένη μαθησιακή ομάδα και διαρκώς προσαρμόσιμος (ευελιξία).
- ✔ Ατμόσφαιρα που υποστηρίζει την κουλτούρα συνεργασίας, την εμπιστοσύνη και την ένταξη μέσα από το μαθησιακό περιβάλλον
- ✔ Εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές με ικανότητα αναστοχασμού, ικανοί να μπαίνουν σε διαδικασία ανάλυσης και αυτοαναστοχασμού των προσωπικών τους δεξιοτήτων, ιδεών και πεποιθήσεων (η ισχυρή ικανότητα ακρόασης είναι ένα από τα κρίσιμα στοιχεία)

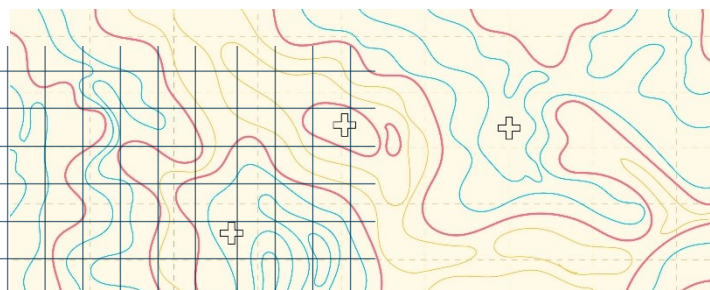

- ✔ Σχέση εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου με τη χρήση διαφορετικών μορφών επικοινωνίας, όπως ενθάρρυνση, προτροπή, υποστήριξη.
- ✔ Μέθοδοι που επιτρέπουν αλλά και προωθούν την έκφραση απόψεων, ιδεών, διαλόγου και συνεργατικών διεργασιών.

Τα στοιχεία αυτά αποτέλεσαν τη βάση για τον τρόπο δόμησης του οδηγού και την προσέγγιση του θέματος των ασφαλών χώρων μάθησης, καθώς επίσης παρέχουν γνώσεις σχετικά με το πώς δημιουργούνται, τις ομάδες ενηλίκων εκπαιδευομένων και τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης.

Η ομάδα έργου, τόσο κατά το στάδιο της δημιουργίας της ιδέας του έργου όσο και κατά τα πρώτα στάδια της ανάπτυξής του, έθεσε ως προτεραιότητα την καθιέρωση μιας κοινής και όσο το δυνατόν ολιστικής κατανόησης της έννοιας των ασφαλών χώρων τόσο από την κοινωνική οπτική γωνία όσο και αυτή της εκπαίδευσης ενηλίκων. Προκειμένου να καταλήξουν σε συμφωνία μιας αντιπροσωπευτικής εννοιολόγησης των ασφαλών χώρων μάθησης, οι εταίροι συμμετείχαν σε αρκετές κοινές διαδικασίες συζήτησης, πειραματισμού και συγγραφής που τροφοδοτήθηκαν από την βιβλιογραφική έρευνα και τα ευρήματα των ομάδων εστίασης που πραγματοποιήθηκαν, και παρουσιάζονται στην έκθεση "**The Why, the What the Who and the How: Report on focus groups**", καταλήγοντας στην ακόλουθη δήλωση που θα χρησιμοποιηθεί ως βάση για τη συγγραφή συγκεκριμένων προτάσεων και συμπερασμάτων για εκπαιδευτές και φορείς της εκπαίδευσης ενηλίκων για τη δημιουργία ασφαλών μαθησιακών περιβαλλόντων.

Ένας ασφαλής χώρος μάθησης είναι ένας χώρος που, είτε τεχνικά είτε συναισθηματικά, έχει σκοπό να παρέχει ίσες ευκαιρίες, εκπροσώπηση και διεξόδους επικοινωνίας για περιθωριοποιημένες ομάδες ή άτομα σε ένα περιβάλλον σεβασμού και κατανόησης που εξαλείφει τις καταπιεστικές συμπεριφορές, αναγνωρίζει τον αγώνα και καλλιεργεί το διάλογο.

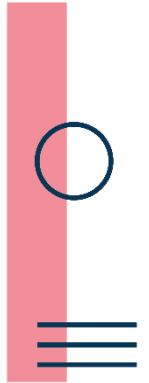

Ο ρόλος των φορέων στη δημιουργία ασφαλών χώρων μάθησης

Διάφοροι φορείς που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων, είτε τυπικής είτε μη τυπικής εκπαίδευσης, ασχολούνται με το θέμα των ασφαλών χώρων μάθησης μέσω των καθημερινών τους δραστηριοτήτων. Η έννοια της ασφάλειας γίνεται αντιληπτή με διαφορετικούς τρόπους από τους διαφορετικούς οργανισμούς και φορείς, και αντίστοιχα διαχειρίζονται και διατηρούν τις σχετικές διαδικασίες. Οι διάφοροι κανονισμοί και διαδικασίες μάθησης και συμμετοχής έχουν αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο θα προσεγγιστεί και θα δημιουργηθεί ο ασφαλής χώρος και στον τρόπο με τον οποίο η ομάδα των εκπαιδευομένων θα μπορέσει να δημιουργήσει μια ασφαλή και ομαδική δυναμική, καθώς και να εκφράσει τις ιδέες και τις απόψεις της.

Για εκπαιδευτικές διαδικασίες στο χώρο εργασίας, η πιο σημαντική πτυχή είναι η εμπιστοσύνη των εκπαιδευομένων στον εκπαιδευτή, καθώς ό,τι ειπωθεί κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως αξιολόγηση της απόδοσης στο χώρο εργασίας. Σε αυτό το παράδειγμα, η ομάδα που έχει την ευθύνη της κατάρτισης, εντός του φορέα ή της επιχείρησης, έχει τεράστιο ρόλο στην παροχή ενός ασφαλούς χώρου για τους εκπαιδευόμενους, καθώς η παροχή ελευθερίας έκφρασης και εμπιστευτικότητας είναι μία από τις θεμελιώδεις αρχές της ασφάλειας εντός της ομάδας.

Άλλοι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων ενδιαφέρονται κυρίως για την προετοιμασία του εδάφους ώστε να δημιουργηθεί ένας ασφαλής χώρος μάθησης. Ορισμένες από αυτές τις πτυχές περιλαμβάνουν την προετοιμασία της φυσικής πτυχής του χώρου ώστε να είναι χωρίς αποκλεισμούς προς όλους τους συμμετέχοντες, η οποία αποτελεί αφετηρία για ανοιχτές συνεργατικές διεργασίες με τα άτομα και την ομάδα. Επιπλέον, ο καθορισμός σαφών στόχων και αποτελεσμάτων, που επικοινωνούνται εκ των προτέρων με τους συμμετέχοντες, αποτρέπει πιθανές

παρεξηγήσεις από το να συμβούν αργότερα κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας και θέτει μια σαφή βάση για μια πιο ρευστή και παραγωγική δυναμική ομαδικής μάθησης.

Επιπλέον, οι φορείς πρέπει να είναι ευέλικτοι και ανοιχτοί στην αντιμετώπιση των δυσκολιών που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας και να είναι σε θέση να τις αντιμετωπίσουν. Αυτή η πτυχή παρουσιάζει το επίπεδο κατανόησης του φορέα για το πώς ο ασφαλής χώρος πρέπει να προσεγγίζεται ως συλλογική διαδικασία, που βρίσκεται σε συνεχή διαπραγμάτευση.

Η ανάπτυξη της παραγωγικής μαθησιακής διαδικασίας σχετίζεται με τη δημιουργία ασφαλούς μαθησιακής ατμόσφαιρας, και οι φορείς έχουν ρόλο στη δημιουργία των αρχικών συνθηκών για την πραγματοποίηση των συνεργατικών διεργασιών που επιτρέπουν στους συμμετέχοντες και στην ομάδα να εκφράζονται ελεύθερα. Η δημιουργία ασφαλών χώρων μπορεί να εξαρτάται από το εξωτερικό περιβάλλον, καθώς έχει αντίκτυπο στο σύνολο του φορέα, στα μαθησιακά αποτελέσματα και στις δομές εξουσίας που διατρέχουν το μαθησιακό πλαίσιο.

Με άλλα λόγια, είναι σημαντικό να υπάρχει διαφάνεια με την ομάδα σε όλες τις πτυχές του οργανωτικού έργου και του ρόλου που έχουν οι φορείς στη διαδικασία. Επιπλέον, (οι φορείς) θα πρέπει να είναι έτοιμοι και ανοιχτοί να επιτρέψουν σε διαφορετικό περιεχόμενο να αποτελέσει μέρος της διαδικασίας και όχι μόνο σε αυτό που δηλώνεται ως το μόνο σχετικό και κατάλληλο, μέσα στο πολιτικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Με αυτόν τον τρόπο, συμμετέχουν ανοιχτά στον δημοκρατικό μηχανισμό μαζί με τις ομάδες μάθησης. Έτσι, αποτελούν πολύτιμη πηγή για τη δημιουργία θετικών αλλαγών στην ευρύτερη κοινωνία.

Η ευθύνη για την παροχή ασφαλούς χώρου κατανέμεται μεταξύ όλων των παραγόντων που συμμετέχουν στο μαθησιακό πλαίσιο: φορείς, εκπαιδευτές και συμμετέχοντες. Στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας η ευθύνη μοιράζεται μεταξύ των εκπαιδευτών και των συμμετεχόντων - από την πλευρά

των εκπαιδευτών για τη δημιουργία του αρχικού σκηνοικού για τον ασφαλή μαθησιακό χώρο, και από την πλευρά της ομάδας για την επιλογή των κατάλληλων επικοινωνιακών δεξιοτήτων και μεθόδων για τις διάφορες φάσεις ανάπτυξής της αλλά και για τη μαθησιακή διαδικασία καθαυτή. Μέρος της ευθύνης αναλογεί στη συνολική κοινωνία σε σχέση με το εκπαιδευτικό σύστημα (νόμοι και κανονισμοί, πλαίσια πολιτικής τόσο στην τυπική όσο και στη μη τυπική εκπαίδευση), καθώς καθορίζει τις αξίες και τις στάσεις απέναντι στην εκπαίδευση και τη μάθηση γενικά.

Δομή του οδηγού

Ο οδηγός είναι δομημένος με βάση τα στοιχεία του ασφαλούς χώρου μάθησης που αναφέρονται παραπάνω, με συγκεκριμένους συνδέσμους και αποσπάσματα τόσο από την Έκθεση για τις ομάδες εστίασης όσο και από την Οπτική Βιβλιοθήκη. Οι κατευθυντήριες γραμμές έχουν ως στόχο να χρησιμεύσουν ως ιδέες για τον τρόπο προσέγγισης της δημιουργίας ασφαλών χώρων μάθησης για διαφορετικές ομάδες ενηλίκων εκπαιδευομένων, συμπεριλαμβανομένων διαφορετικών πλαισίων (δημόσιοι χώροι, εικονικοί χώροι, τυπικά και μη τυπικά περιβάλλοντα). Επιπλέον, στις συστάσεις, η ομάδα έργου έχει προσδιορίσει συγκεκριμένες ομάδες, και παρέχει παραδείγματα για το πώς μπορεί να προσαρμοστεί και να βελτιωθεί το μαθησιακό περιβάλλον αντίστοιχα στις ανάγκες τους.

Ο οδηγός περιλαμβάνει συστάσεις για εκπαιδευτές ώστε να μπορούν να προσαρμόσουν και να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους στην οικοδόμηση ενός ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος, καθώς και μεθοδολογίες εργασίας με διαφορετικές ομάδες ενηλίκων εκπαιδευομένων. Επιπλέον, ο οδηγός έχει χρησιμοποιήσει παραδείγματα καλών πρακτικών και αποσπάσματα συζητήσεων κατά την πραγματοποίηση των ομάδων εστίασης, ώστε να παρέχει στους αναγνώστες σε πρακτικά (και υπάρχοντα) παραδείγματα και προτάσεις.

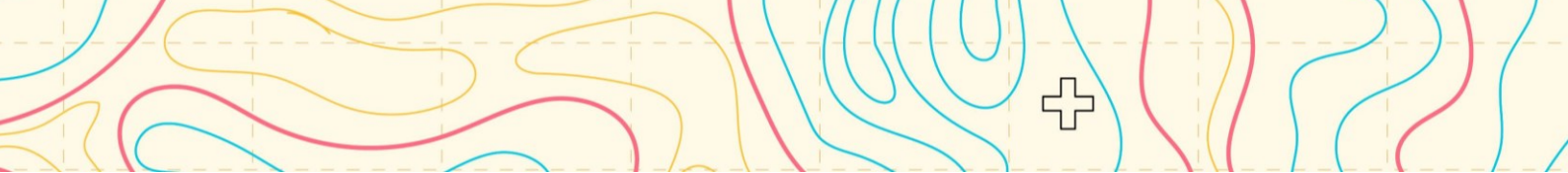
Η έννοια του ασφαλούς χώρου στον παρόντα οδηγό περιλαμβάνει φυσικούς και διαδικτυακούς χώρους, με συγκεκριμένες εξαιρέσεις ως προς την σκοπιά λόγω των διαφορετικών ρυθμίσεων που τους διέπουν. Λόγω της πανδημίας COVID 19, πολλοί πάροχοι και εκπαιδευτές ενηλίκων χρησιμοποιούσαν τον διαδικτυακό χώρο ως τον μοναδικό τόπο μάθησης, επομένως οι συστάσεις και οι υποδείξεις τους σχετικά με τον τρόπο δημιουργίας ενός ασφαλούς διαδικτυακού περιβάλλοντος μάθησης είναι εξαιρετικά χρήσιμες. [Η οπτική βιβλιοθήκη](#) παρέχει πολλά ενδιαφέροντα παραδείγματα για τον τρόπο λειτουργίας ενός ασφαλούς εικονικού μαθησιακού περιβάλλοντος.

Το μαθησιακό περιβάλλον ως στοιχείο του ασφαλούς χώρου

Φυσικός χώρος

Ο φυσικός χώρος είναι μια πολύ σημαντική πτυχή του μαθησιακού περιβάλλοντος, ως ένα από τα αρχικά στοιχεία που συναντούν οι συμμετέχοντες στη μαθησιακή διαδικασία. Η οργάνωση ενός χωρίς αποκλεισμούς και εξατομικευμένου φυσικού χώρου συμβάλλει στη δημιουργία ενός ασφαλούς και άνετου χώρου μάθησης.

Η φυσική διάταξη των πάγκων εργασίας, σχεδιασμένη και δομημένη ώστε να αντιπροσωπεύει την ισότητα όλων των μελών των ομάδων, αποτελεί σημαντική πτυχή για τη δημιουργία του ασφαλούς χώρου μάθησης, όπως π.χ. η "αίθουσα μη-τάξη" ως πολυλειτουργικός χώρος μελέτης, συνάντησης, λειτουργίας, ανταλλαγής και κατασκευής γνώσεων. Αυτή η φυσική πτυχή υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική, καθώς παρέχει στους μαθητές την εξουσία να είναι ισότιμοι συμμετέχοντες στη δημιουργία του χώρου μάθησης και σκιαγραφεί την ταύτιση των συμμετεχόντων με την ομάδα μάθησης. Επιπλέον, καθιερώνει τις πολυδιάστατες πτυχές της μάθησης ως χώρου ανταλλαγής μεταξύ ατόμων και ομάδων, που κινούνται, εξερευνούν και κατανοούν τη

γνώση ως κάτι δυναμικό και ρευστό, μέσω διαφορετικών διαδικασιών δημιουργίας νοήματος.

Όπως ανέφερε ένας από τους ενήλικες εκπαιδευόμενους που συμμετείχε στην ομάδα εστίασης, "όπου κι αν βρίσκεται ο χώρος, είναι ένας χώρος (...) όπου αισθάνομαι άνετα" και "για να αισθάνομαι ασφαλής, πρέπει να ξέρω ότι όλοι οι κανόνες φυσικής ασφάλειας τηρούνται". Γενικά, μπορούμε να πούμε ότι η ατμόσφαιρα ενός ασφαλούς χώρου φαίνεται να είναι πολύ σημαντική τόσο για τους εκπαιδευόμενους όσο και για τους εκπαιδευτικούς ([A Report on Focus Groups](#), σελ. 23).

Όταν επεκτείνουμε την κατανόηση του μαθησιακού χώρου από τη φυσική πτυχή σε άλλες, όπως πχ την ατμόσφαιρα μάθησης και το εκπαιδευτικό περιβάλλον, το θέμα της ασφάλειας μπλέκεται με τις αντίληψεις περί άνεσης και ικανοποίησης. Αν ο ασφαλής χώρος μάθησης νοείται ως ζώνη άνεσης, εμποδίζει τους μαθητές να αναπτύξουν τις ικανότητες για έναν παραγωγικό διάλογο και την κριτική αναθεώρηση ιδεών και προσεγγίσεων. Η διαφορά μεταξύ της αντίληψης του χώρου ως ασφαλούς και της αίσθησης άνεσης έχει περιγραφεί από έναν εκπαιδευτή ενηλίκων ως εξής:

"Η ασφάλεια διαφέρει αρκετά από την άνεση, είναι σημαντικό να διαφοροποιούμε την αλήθεια, ειδικά όταν δουλεύουμε με τις ομάδες ενηλίκων με τις οποίες εργαζόμαστε. Πώς μπορούμε να υποθέσουμε ότι το άτομο είναι ελεύθερο να μοιραστεί τις εμπειρίες του, αν δεν αντιληφθούμε εκείνες τις στιγμές δυσφορίας που μπορεί να προκληθούν; Το κλειδί για τον εκπαιδευτή ενηλίκων είναι να γνωρίζει πώς να αντιμετωπίζει τη δυσφορία και να τη χρησιμοποιεί ως προϋπόθεση μάθησης - δεν την εξαλείφει" ([A Report on Focus Groups](#), σελ. 16).

Η ασφάλεια θα πρέπει να διασφαλίζεται από την ατμόσφαιρα, τη δυναμική της ομάδας, τον φυσικό χώρο και τις μεθόδους μέσω των δυνατοτήτων ανοιχτής συζήτησης και έκφρασης απόψεων, επιτρέποντας ταυτόχρονα θετικές αλλαγές στους ενήλικες από την αντιμετώπιση σημαντικών θεμάτων

και την κριτική αναθεώρηση ορισμένων περιεχομένων. Ο ασφαλής και εκ των προτέρων προετοιμασμένος φυσικός χώρος μπορεί να επιτρέψει μια θετική ατμόσφαιρα που να συμβάλει στη μαθησιακή διαδικασία.

Χρόνος

Η αφιέρωση πρόσθετου χρόνου στους μαθητές για να γνωριστούν μεταξύ τους και να δημιουργήσουν μια άνετη ομαδική δυναμική είναι πολύ σημαντική στο πλαίσιο της ασφαλούς μαθησιακής ατμόσφαιρας. Επιπλέον, η συνεκτίμηση των διαφορετικών πολιτισμικών υποβάθρων και γλωσσών σε σχέση με το χρόνο είναι εξαιρετικά πολύτιμη, καθώς συνδέεται στενά με τον τρόπο με τον οποίο τα διαφορετικά άτομα και ομάδες μαθαίνουν και κινητοποιούνται.

Η παρακολούθηση του μαθησιακού χώρου της ομάδας και των μεμονωμένων εκπαιδευομένων συμβάλλει στην καλλιέργεια αίσθησης ιδιοκτησίας της μαθησιακής διαδικασίας, ενώ η διάθεση χρόνου για πρόσθετη υποστήριξη και ανατροφοδότηση ενισχύει τη δυναμική της συνεργατικής μάθησης.

Πώς πρέπει να αισθάνονται οι συμμετέχοντες τον ασφαλή χώρο μάθησης

Ο ασφαλής μαθησιακός χώρος επιτρέπει μια πολυκατευθυντική αλλαγή στους εκπαιδευόμενους που μπορεί να τους οδηγήσει στη βελτίωση των δεξιοτήτων και των γνώσεών τους, να τους κάνει περίεργους για νέα πράγματα και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση (στον εαυτό τους) ώστε να αυξήσουν τα επίπεδα ευαισθητοποίησης και δράσης.

Η παροχή πρόσθετου χρόνου και χώρου κατά τη μαθησιακή διαδικασία για να μοιραστούν οι συμμετέχοντες τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις εμπειρίες τους επιτρέπει την αίσθηση της ενεργητικότητας και της παρουσίας στη διαδικασία, καθώς και τη συνδημιουργία ενός ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος.

Όπως ρώτησε ένας συμμετέχων, "Πώς μπορούμε να είμαστε πραγματικά ασφαλείς αν φοβόμαστε να πούμε ποιοι είμαστε;". (Έκθεση για τις ομάδες εστίασης, σελ. 13)

Επίσημο εκπαιδευτικό περιβάλλον

Η χρήση της προσέγγισης του ανοικτού προγράμματος σπουδών (το πρόγραμμα μπορεί να προσαρμοστεί και να συνδιαμορφωθεί με τους συμμετέχοντες) στην επίσημη εκπαίδευση παρέχει μεγαλύτερη εγγύτητα με την τοπική πραγματικότητα των συμμετεχόντων και περισσότερο χώρο για τους συμμετέχοντες να συμπεριλάβουν τα οράματα και τα ενδιαφέροντά τους στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτή η προσέγγιση εντάσει τους ίδιους τους συμμετέχοντες στη δημιουργία της δικής τους εκδοχής ασφαλούς χώρου μάθησης μέσα σε ένα επίσημο πλαίσιο.

Αυτό είναι ιδιαίτερα πολύτιμο για τη συνεργασία με συγκεκριμένες ευάλωτες ομάδες (π.χ. τις κοινότητες των Ρομά) στις επίσημες εκπαιδευτικές διαδικασίες, ώστε το πρόγραμμα σπουδών να είναι προσαρμόσιμο και ανοιχτό σε αλλαγές. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί επίσης μέσω των τοπικών συντονιστών που εργάζονται ως διαμεσολαβητές μεταξύ των παρόχων εκπαίδευσης και των ενηλίκων, καθώς κατανοούν το τοπικό πλαίσιο.

Ένα παράδειγμα για το πώς η συγκεκριμένη τυπική εκπαιδευτική κατάρτιση με την κοινότητα των Ρομά δημιούργησε έναν ασφαλή χώρο για τους συμμετέχοντες και την τοπική κοινότητα μπορείτε να βρείτε στο πρόγραμμα [Λειτουργική βασική εκπαίδευση για ενήλικες Ρομά](#) στην οπτική μας βιβλιοθήκη.

Δημόσιοι χώροι

Η εργασία με μια κοινοτική πρωτοβουλία που αφορά τους δημόσιους χώρους ανοίγει νέους τρόπους για να συμπεριληφθούν οι ιστορικές και κοινωνικές πτυχές του συγκεκριμένου μαθησιακού περιβάλλοντος.

Η ενθάρρυνση των μη ιεραρχικών ηγετικών ρόλων και των πτυχών της ομάδας μάθησης σε συνδυασμό με την αμοιβαία συμφωνία της ομάδας για ένα χώρο μάθησης και κοινούς στόχους παρέχει ένα καλό σημείο εκκίνησης για τη δημιουργία ενός ασφαλούς χώρου μάθησης.

Όταν εργάζεστε σε δημόσιο χώρο, το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο στο οποίο λαμβάνει χώρα το μαθησιακό περιβάλλον είναι πολύ σημαντικό. Ενημερώνει, σχεδιάζει και πλαισιώνει τον μαθησιακό χώρο, καθώς αντιπροσωπεύει το διαφορετικό υπόβαθρο των μαθητών. Μια ασφαλής πτυχή του μαθησιακού χώρου μπορεί να επιτευχθεί με την αναγνώριση αυτών των πτυχών.

Η χρήση του αθλητισμού και της αναψυχής ως μέσο εξερεύνησης των δημόσιων χώρων (δρόμοι, πλατείες, διαφορετικοί γείτονες) μπορεί να αποτελέσει έναν αποτελεσματικό τρόπο προσέγγισης της δημιουργίας ενός ασφαλούς χώρου, ως κοινή κοινοτική εμπειρία. Π.χ. τρέξιμο για την προώθηση της ενσωμάτωσης, της πολυπολιτισμικότητας, της συμμετοχής και της ισότητας μέσω της εξερεύνησης των δημόσιων χώρων ως κοινωνική και σωματική δραστηριότητα. Αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να επεκταθούν σε κοινωνικοποίηση και εκδηλώσεις για την ανάδειξη σημαντικών θεμάτων στις τοπικές κοινότητες (π.χ. περιβαλλοντικά, ανθρωπιστικά).

Ένα πολύ καλό παράδειγμα μιας τέτοιας πρακτικής είναι ο [Σύλλογος Αστικού Τρέξιματος Βελιγραδίου \(BurtBG\)](#), ο οποίος μέσω του αθλητισμού και της αναψυχής δημιουργεί κοινοτικές δραστηριότητες και ασφαλείς χώρους για την έκφραση της αλληλεγγύης και της συλλογικής δέσμευσης.

Η χρήση του αθλητισμού και της αναψυχής είναι ένας πολύτιμος μηχανισμός για τη διερεύνηση των φυσικών πτυχών του δημόσιου χώρου (όπως τα τοπικά σημεία, η τοπογραφία), ενώ η χρήση του μέσω συλλογικής ψυχαγωγικής δραστηριότητας προτείνει την εξέταση του ασφαλούς χώρου ως διερευνητική διαδικασία μάθησης.

Οι δημόσιοι χώροι ως κοινά σημεία συλλογικής μάθησης μπορούν να αποτελέσουν σημεία έμπνευσης για την έναρξη μιας διαγενεακής ανταλλαγής. Παραδείγματα ενδιαφέροντων μη τυπικών κοινοτικών ομάδων ηλικιωμένων γυναικών που δημιουργούν έναν κοινόχρηστο κοινοτικό χώρο συν-διαβίωσης μπορείτε να βρείτε στην Οπτική Βιβλιοθήκη, με το όνομα [Ίδρυμα/Κέντρο Εθελοντισμού Διαγενεακών Ομάδων](#).

Όταν προσπαθούμε να ενσωματώσουμε ευάλωτες ομάδες στη δημιουργία ασφαλών δημόσιων χώρων, είναι απαραίτητο να έχουμε κατά νου:

- ✔ Η οικοδόμηση νέων δημόσιων χώρων μάθησης θα πρέπει να αντανakλά στοιχεία των οικείων τους περιβαλλόντων (π.χ. πρόσφυγες, άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο από τους περισσότερους κατοίκους της περιοχής).
- ✔ Οι φυσικές πτυχές του χώρου όπου πραγματοποιούνται οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες θα πρέπει να είναι ανοικτές και να θεωρούνται ασφαλείς για τους συμμετέχοντες ώστε να περνούν από εκεί, να διαθέτουν κάποιο χρόνο, να αισθάνονται άνετα και να νιώθουν ευπρόσδεκτοι.

Αυτοί οι ασφαλείς εκπαιδευτικοί χώροι είναι ένα έργο σε εξέλιξη και θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν το διαφορετικό κοινωνικό υπόβαθρο των συμμετεχόντων, οπότε οι μαθησιακές δραστηριότητες και το πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει να είναι ευέλικτα και επικεντρωμένα στον εκπαιδευόμενο. Η ασφαλής πτυχή του μαθησιακού χώρου θα πρέπει να περιλαμβάνει το άνοιγμα και την ευελιξία των διαφορετικών δημόσιων προγραμμάτων - στόχος σε αυτή την περίπτωση είναι η υπεράσπιση των διαφορετικών μελών των ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ευάλωτων και μειονοτικών συμμετεχόντων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα θέματα της συμμετοχής στις τοπικές κοινότητες και τους τρόπους συμπερίληψης διαφορετικών φωνών και πολιτισμικών υποβάθρων στην ομάδα.

Διαδικτυακοί, ψηφιακοί χώροι

Οι ψηφιακοί χώροι, όπως οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και τα εικονικά δωμάτια επικοινωνίας, αποτέλεσαν σημαντικό στοιχείο στην καταπολέμηση των ανισοτήτων μέσω των μη κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης. Η μη φυσική πτυχή του εικονικού χώρου για ορισμένους συμμετέχοντες παρέχει ένα λιγότερο αγχωτικό περιβάλλον για να εκφραστούν, αλλά παρουσιάζει και άλλες προκλήσεις στη μαθησιακή διαδικασία (μεθοδολογικές

προκλήσεις, λιγότερο διαδραστική, η μη λεκτική πτυχή είναι πρακτικά αδύνατη, κ.λπ.)

Από την άλλη πλευρά, κατά την οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων γύρω από βασικές δεξιότητες πληροφορικής για μη έμπειρους συμμετέχοντες, ένα εικονικό περιβάλλον μάθησης μπορεί να αποτελέσει πηγή για μεθόδους όπως η *μάθηση μέσω της πράξης*. Η χρήση της *προσέγγισης της γνωριμίας για την εκμάθηση δεξιοτήτων* και την από κοινού εξάσκηση ταυτόχρονα μέσω διαδικτύου, παρέχει μια αίσθηση συντροφικότητας και δυνατότητες για τη δημιουργία συνοχής της ομάδας.

Τα ψηφιακά εργαλεία μάθησης, όπως η εικονική πραγματικότητα και οι πλατφόρμες μάθησης, μπορούν να προσφέρουν διάφορες εμπειρίες εξερεύνησης και ενίσχυσης των ικανοτήτων των ατόμων να είναι μέρος διαφορετικών ομάδων σε όλο τον κόσμο. Η εξερεύνηση των δημόσιων χώρων στην εικονική πραγματικότητα παρέχει στους συμμετέχοντες την ευκαιρία για μια καθημερινή, εύκολα προσβάσιμη εμπειρία έξω από τη ζώνη άνεσής τους. Ένα παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η πρωτοβουλία "[City Walks](#)" χρησιμοποιεί την εικονική πραγματικότητα εν μέσω της πανδημίας για να δώσει στους ανθρώπους την ευκαιρία να "ταξιδέψουν" ψηφιακά, είναι διαθέσιμη στην [οπτική βιβλιοθήκη](#).

Η διευκόλυνση σε διαδικτυακούς χώρους για νέους μέσω διαφόρων πλατφορμών μάθησης, με άτυπα χαρακτηριστικά και τη δυνατότητα συνομιλιών, προσφέρουν μια αίσθηση διαδραστικότητας στις δραστηριότητες που δεσμεύει αυτόν τον συγκεκριμένο πληθυσμό προς την κατεύθυνση της πιο κατάλληλης συμμετοχής τους (ως νέοι). Αυτή η συμμετοχή παρέχει τις διερευνητικές δυνατότητες μάθησης μέσω της γλώσσας που χρησιμοποιούν σε καθημερινές καταστάσεις, το άνοιγμα για την ανταλλαγή προσωπικών εμπειριών και την αίσθηση ότι συμμετέχουν περισσότερο σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Με τη διευκόλυνση της διαδικτυακής παρουσίας, οι εκπαιδευτές θα μπορούσαν να προσεγγίσουν τη

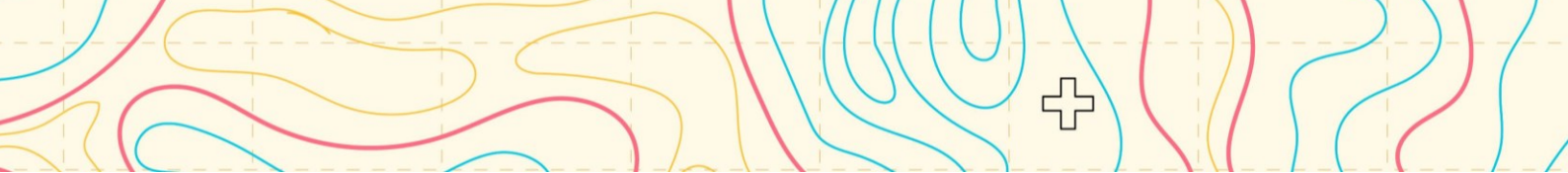
νεολαία προσφέροντας την ψηφιακή παρουσία ως χώρο όπου συμβαίνει ταυτόχρονα η μάθηση και η συνδημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος.

Η ανοικτή πρόσβαση σε διαδικτυακούς χώρους μάθησης μπορεί να αποτελέσει πρόκληση όταν προσπαθείς να δημιουργήσεις μια ασφαλή ζώνη. Ο σχεδιασμός του διαδικτυακού χώρου υπαγορεύει ορισμένα είδη οπτικής και ηχητικής έκθεσης και παρουσίας στο πλαίσιο του εικονικού χώρου.

Το θέμα της ασφάλειας στην ψηφιακή παρουσία θα μπορούσε να μετατραπεί σε μαθησιακή διαδικασία, μέσω του προβληματισμού σχετικά με τις προσωπικές εμπειρίες, τις ψηφιακές ταυτότητες και τα διαδικτυακά εργαλεία επικοινωνίας. Οι ασφαλείς χώροι μάθησης και επικοινωνίας στο διαδίκτυο θα πρέπει να διευκολύνονται με τρόπο που να αντανάκλα και να προσεγγίζει κριτικά τις κρυφές χιουμοριστικές προσβολές, την υποτίμηση και τη λεκτική βία προς όλους και ιδιαίτερα προς περιθωριοποιημένες ομάδες.

Όλες οι ψηφιακές πλατφόρμες διάσκεψης συλλέγουν δεδομένα για τους συμμετέχοντες, τα οποία θέτουν ερωτήματα για τη διαδικασία μάθησης σχετικά με το θέμα της ασφάλειας στο ψηφιακό περιβάλλον. Ορισμένες φορές, η επιλογή της διαδικτυακής πλατφόρμας όπου θα πραγματοποιηθεί η μάθηση, σε συνδυασμό με τη διασφάλιση της εκ των προτέρων κοινοποίησης των κατευθυντήριων γραμμών για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, μπορεί να παρέχει μια ορισμένη ασφάλεια στους συμμετέχοντες (τι μπορούν να περιμένουν και πώς μπορούν να προετοιμαστούν εκ των προτέρων). Ο φορέα ή πάροχος εκπαίδευσης ενηλίκων είναι επίσης υπεύθυνος για την αντιμετώπιση των ζητημάτων ασφάλειας μέσω της ψηφιακής μάθησης, καθώς οι συμμετέχοντες θα πρέπει να ενημερώνονται εκ των προτέρων για οποιαδήποτε καταγραφή ή χρήση των προσωπικών τους δεδομένων.

Η εισαγωγή ποικίλων διαδικτυακών εργαλείων και μεθοδολογιών για την ενεργοποίηση του χώρου μάθησης μέσα από την οθόνη (χρήση οπτικών

πινάκων, τμήμα σχολιασμού, συλλογικές ασκήσεις ανάγνωσης και γραφής) μπορεί να είναι ευεργετική για την υπέρβαση της παθητικής συμμετοχής.

Όπως αναφέρεται στην [Έκθεση για τις Ομάδες Εστίασης](#) "είναι σημαντικό σε σχέση με τους ασφαλείς διαδικτυακούς χώρους να είμαστε ανοιχτοί στις ανάγκες και τους περιορισμούς των συμμετεχόντων και να προσαρμοζόμαστε σε διαφορετικές μαθησιακές καταστάσεις" (σ. 24).

Ένα παράδειγμα του τρόπου εμπλοκής των νέων εκπαιδευομένων στο ψηφιακό περιβάλλον με τη χρήση των διαφόρων συνεργατικών πλατφορμών μπορεί να βρεθεί στην [οπτική βιβλιοθήκη](#), μέσα από το πρόγραμμα [JUMP Jugendzentrum Marco Polo - ONLINE](#).

Μεθοδολογίες των ασφαλών χώρων μάθησης και δεξιότητες / προσεγγίσεις των εκπαιδευτών

Οι εκπαιδευτές που εργάζονται άμεσα με ενήλικες στα πλαίσια της εκπαίδευσης ενηλίκων έχουν σημαντικό αρχικό ρόλο στη δημιουργία ενός ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος. Η ομάδα έργου εντόπισε ορισμένες ιδέες, προτάσεις σχετικά με μεθοδολογίες και προσεγγίσεις που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτές στο έργο τους. Αυτές οι γνώσεις σκοπεύουν να χρησιμεύσουν ως κατευθυντήριες γραμμές για τους εκπαιδευτές κατά την ένταξη του θέματος του ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος στην εργασία τους, ως οριζόντια πτυχή στις πρακτικές εκπαίδευσης ενηλίκων. Ορισμένες ιδέες επικεντρώνονται περισσότερο στις δεξιότητες και τις προσεγγίσεις των εκπαιδευτών όταν χρησιμοποιούν ήδη καθιερωμένες μεθόδους, και ορισμένες είναι απλώς προτάσεις για το πώς να συμπεριλάβουν περισσότερες συμμετοχικές μεθόδους στις καθημερινές εκπαιδευτικές πρακτικές.

Προτάσεις

- ✔ **Ενθάρρυνση της ομότιμης επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευομένων κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας**
- ✔ **Υποστήριξη των εκπαιδευομένων σε διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα ώστε να δημιουργήσουν συνδέσεις και να οικοδομήσουν μια κοινή αντίληψη για το τι είναι ο ασφαλής χώρος**
- ✔ **Παροχή υποστήριξης στους εκπαιδευόμενους (ψυχολογική, τεχνική) και διατήρηση αυτής της υποστήριξης καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας**
- ✔ **Ενθάρρυνση των εκπαιδευομένων να δείχνουν ενδιαφέρον για την κατάσταση του άλλου και να μαθαίνουν από τον τρόπο με**

τον οποίο αντιμετωπίζουν τις αλλαγές στο μαθησιακό τους περιβάλλον

- ✔ Υποστήριξη της δημιουργίας ασφαλούς χώρου μάθησης μέσω της διατήρησης της ισορροπίας μεταξύ της συλλογικής δράσης και της ατομικής εκπροσώπησης σε αυτή
- ✔ Διευκόλυνση συμμετοχής των συμμετεχόντων στον συν-σχεδιασμό του προγράμματος μάθησης μαζί με τις άλλες συλλογικές δραστηριότητες
- ✔ Δημιουργία ενός προγράμματος προσαρμόσιμου στις ανάγκες των εκπαιδευομένων και της μαθησιακής ομάδας-προσαρμογή στις τοπικές ανάγκες αυτών των ειδικών ομάδων, στις οικογενειακές και εργασιακές απαιτήσεις τους.
- ✔ Αρχή των 4 τοίχων - αρχή της εμπιστευτικότητας μεταξύ των συμμετεχόντων κατά τη διάρκεια ολόκληρης της μαθησιακής διαδικασίας
- ✔ Ενθάρρυνση του φιλόξενου και χωρίς αποκλεισμούς χώρου όπου είναι δυνατή η αυτοέκφραση και η πραγμάτωση.
- ✔ Στη μη τυπική επαγγελματική κατάρτιση, οι ασφαλείς χώροι θα μπορούσαν να είναι τόσο προσανατολισμένοι στην απόκτηση δεξιοτήτων όσο και στην εμπλοκή των εκπαιδευομένων στην ανταλλαγή άλλων πρακτικών και προσωπικών δεξιοτήτων και εμπειριών. Η επαγγελματική κατάρτιση μπορεί να είναι προσανατολισμένη σε στόχους και δεξιότητες και συνήθως οι δραστηριότητες με στόχο την γνωριμία των μελών και την ένταξη στην ομάδα μπορεί να παραλειφθούν. Η προσέγγιση για τη διατήρηση και των δύο βοηθά στην ενσωμάτωση διαφορετικών φωνών και εμπειριών στην ομάδα και ωφελεί

στον επιμερισμό των συλλογικών μαθησιακών ευθυνών κατά τη διαδικασία.

- ✔ **Πρόταση και υποστήριξη εκπαιδευτικών μεθόδων που συμβάλλουν στην έκφραση απόψεων, ενδιαφερόντων και αξιών και επιτρέπουν στους εκπαιδευόμενους να αποκτήσουν ποικίλες εμπειρίες κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας**
- ✔ **Η συλλογική συμφωνία σχετικά με τους κανόνες και τις αρχές της μαθησιακής διαδικασίας επιφέρει επίσης την κατανόηση του ευρύτερου θέματος της ενεργής πολιτειότητας και συμμετοχής στην κοινότητα.**
- ✔ **Παροχή πρόσθετου χρόνου για αναστοχασμό και ανατροφοδότηση και προσοχή στις φυσικές πτυχές του χώρου όπου πραγματοποιείται η μάθηση**

Οι συνεχείς εργασίες για την ενίσχυση ορισμένων δεξιοτήτων των εκπαιδευτών συμβάλλουν στην υποστήριξη και τη δημιουργία ασφαλών χώρων μάθησης. Ορισμένες από τις δεξιότητες αυτές αφορούν: εργασία με πολυπολιτισμικές ομάδες και περιθωριοποιημένους πληθυσμούς, δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, διαμεσολάβηση, δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων, ένα μεθοδολογικό πλαίσιο "σχεδόν ομότιμων" που βοηθά τους εκπαιδευόμενους να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, προώθηση της εκπαίδευσης για τη διαφορά, δηλαδή μιας οριζόντιας προσέγγισης της εκπαίδευσης που αποσκοπεί στην παροχή των κρίσιμων εργαλείων που απαιτούνται για την αποδόμηση των κυρίαρχων μοντέλων που συνδέονται με την ταυτότητα φύλου, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, το πολιτισμικό ή θρησκευτικό υπόβαθρο.

Δίνοντας έμφαση και χρόνο στις αναστοχαστικές συνεδρίες, και στην ανατροφοδότηση σχετικά με τη μαθησιακή διαδικασία, καθώς και η

προσωπική αξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση των βελτιωμένων/αποκτηθέντων ικανοτήτων, μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία ενός ανοιχτού χώρου για διάλογο και συνεχή βελτίωση.

Προτάσεις

- ✔ **Μάθηση μέσω της πράξης – δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να είναι ενεργά δημιουργοί της μαθησιακής διαδικασίας.**
- ✔ **Προτίμηση των ενεργητικών και συνεργατικών μεθοδολογικών στρατηγικών διδασκαλίας που διευκολύνουν τις λειτουργικές προσεγγίσεις που επιτρέπουν την ολοκλήρωση, τη συμπληρωματικότητα και τη διαλειτουργικότητα των χώρων της.**
- ✔ **Έμφαση στη σχέση εκπαιδευτών-εκπαιδευομένων με τη χρήση διαφορετικών μορφών επικοινωνίας, όπως ενθάρρυνση, προτροπή, υποστήριξη.**
- ✔ **Έμφαση στο να δοθεί η δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να μαθαίνουν από τους ομοτίμους τους, να εργαστούν πάνω στην ποικιλομορφία και στις αρχές συνεργασίας των ασφαλών χώρων μάθησης και, αν είναι δυνατόν, να γίνουν εκπαιδευτές ή πολλαπλασιαστές στις τοπικές τους κοινότητες.**
- ✔ **Ενθάρρυνση της δυναμικής των ομάδων που υποστηρίζει την ενσυναίσθηση και την αλληλεγγύη μεταξύ των μελών, καθώς οδηγεί στη δημιουργία μιας μαθησιακής ατμόσφαιρας αμοιβαίας κατανόησης**

Η δημιουργία του ασφαλούς χώρου είναι μια συνεχής προσπάθεια και διαδικασία στο πλαίσιο διαφόρων φάσεων μάθησης. Η δυναμική αυτής της διαδικασίας αντανακλά διαφορετικά επίπεδα αίσθησης ασφάλειας για και με διαφορετικές ομάδες και μπορεί να απηχεί μέσα από διαφορετικές μεθόδους, εκπαιδευτικά εργαλεία και ασκήσεις.

Ο ασφαλής χώρος δεν αναφέρεται απαραίτητα σε ένα περιβάλλον χωρίς δυσφορία, μαθησιακό αγώνα ή διαφωνίες μεταξύ του εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων ή των εκπαιδευομένων μεταξύ τους. Η έμφαση στη μαθησιακή διαδικασία πρέπει να δίνεται στο διάλογο και στον αμοιβαίο σεβασμό και κατανόηση.

Προσδιορισμένες μεθοδολογίες

Η ομάδα έργου, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της, έχει εντοπίσει διάφορες μεθοδολογίες που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτές ενηλίκων κατά τη δημιουργία και τη διατήρηση ασφαλών χώρων μάθησης. Τα συνολικά παραδείγματα που παρουσιάζονται στον οδηγό είναι κυρίως συμμετοχικές μεθοδολογίες, που εμπλέκουν τους συμμετέχοντες να είναι ενεργοί εκπαιδευόμενοι στη διαδικασία, και ταυτόχρονα, η ανοικτή δομή της μαθησιακής διαδικασίας επιτρέπει στους συμμετέχοντες να έχουν άλλες επιλογές, να επιλέγουν και να εμπλέκονται άμεσα κατά την επιλογή των μεθόδων και προσεγγίσεων μάθησης. Με άλλα λόγια, η δομή της μάθησης είναι συνεργατική και συμμετοχική για όλους τους συμμετέχοντες, καθώς οι εκπαιδευόμενοι έχουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία και αυτή η πτυχή παρέχει μια θετική βάση για ένα ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον.

Οι προτεινόμενες μέθοδοι και προσεγγίσεις είναι μερικά παραδείγματα για το πώς στο πλαίσιο των ασφαλών χώρων μάθησης η σημαντική πτυχή είναι η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται στην εργασία, καθώς δημιουργεί τη σχέση μεταξύ εκπαιδευομένων και εκπαιδευτών και μαζί με τη μαθησιακή διαδικασία.

Η [ζωντανή βιβλιοθήκη](#) ως μεθοδολογία έχει παρουσιαστεί στην [οπτική βιβλιοθήκη](#), ως ένα μαθησιακό εργαλείο που μπορεί να είναι χρήσιμο για τη δημιουργία ενός ασφαλούς χώρου με στόχο τη δημιουργία βαθύτερων

δεσμών μεταξύ των εκπαιδευομένων, χρησιμοποιώντας τις διαφορετικές εμπειρίες τους ως μέσα διαμεσολάβησης στη μαθησιακή διαδικασία.

Είτε χρησιμοποιείται για την ανταλλαγή συγκεκριμένων κοινωνικοοικονομικών εμπειριών, είτε για άλλους πιο γενικούς τρόπους μάθησης, η δημιουργία συνδέσεων και τρόπων επικοινωνίας με άλλους, είναι ένα χρήσιμο εκπαιδευτικό εργαλείο για τους συμμετέχοντες ώστε να γνωριστούν μεταξύ τους και να προτείνουν έναν τρόπο για τη δημιουργία ενός συλλογικού ασφαλούς χώρου μάθησης. Επιπλέον, η μέθοδος αυτή θα μπορούσε να οργανωθεί κατά τη διάρκεια εργαστηρίων ή κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων δημιουργίας κοινότητας που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση για την πρόληψη των διακρίσεων και την αποδόμηση των στερεοτύπων.

Πρόταση

Η χρήση της μεθόδου της ζωντανής/ανθρώπινης βιβλιοθήκης δίνει πρόσθετη έμφαση στους συντονιστές να προσεγγίσουν τη διαδικασία με την ευαισθησία που της απαιτείται. Η μέθοδος απαιτεί τη διευκόλυνση της διαδικασίας που επικοινωνεί τις προσωπικές ιστορίες και αποδομεί τα στερεότυπα, σέβεται τα όρια, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει τη συλλογική μαθησιακή ατμόσφαιρα και οικοδομεί τη θετική δυναμική της ομάδας.

Πρόταση

Βεβαιωθείτε ότι οι συμμετέχοντες στην άσκηση ζωντανής/ανθρώπινης βιβλιοθήκης αισθάνονται άνετα με τη χρήση αυτού του όρου όταν μοιράζονται και συζητούν τις προσωπικές τους εμπειρίες. Η σημαντική πτυχή της άσκησης θα πρέπει να περιλαμβάνει τον καθορισμό αρκετού χρόνου για τους αναγνώστες και τους αφηγητές ιστοριών ώστε να γνωριστούν μεταξύ τους, μαζί με την προσαρμογή του φυσικού χώρου ώστε να αισθάνονται αρκετά άνετα και ασφαλείς.

Η ψηφιακή αφήγηση για την [οπτική βιβλιοθήκη](#) ως μεθοδολογία εργασίας με ευάλωτες ομάδες παρέχει μια εικονική πλατφόρμα με χώρο για την παρουσίαση διαφορετικών φωνών και προσωπικών ιστοριών, μέσω του διαλόγου και της συμμετοχής σε ομαδικές αφηγήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι συχνά προέρχονται από ομοιογενείς ομάδες και μοιράζονται παρόμοιες εμπειρίες.

Αυτή η μέθοδος παρέχει ένα χώρο μάθησης ως μετασχηματιστική πλατφόρμα μέσω της ανταλλαγής προσωπικών ιστοριών που μερικές φορές περιλαμβάνουν μια τραυματική εμπειρία, η οποία μπορεί να λειτουργήσει ως θεραπευτική ανακούφιση για τον αφηγητή και την ομάδα. Επιπλέον, η δυνατότητα κοινοποίησης της ψηφιακής εκδοχής της διαδικασίας στο ευρύ κοινό προωθεί την ένταξη περιθωριοποιημένων ομάδων στην ευρύτερη κοινωνία. Το παράδειγμα του έργου που συμπεριέλαβε τη μεθοδολογία της ψηφιακής αφήγησης μπορεί να βρεθεί στην [οπτική βιβλιοθήκη](#) με την ονομασία [Ασφαλής χώρος ως η ραχοκοκαλιά της ψηφιακής αφήγησης](#).

Πρόταση

Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να έχουν την ικανότητα να προσεγγίζουν τη διαδικασία με την ευαισθησία που απαιτεί η μέθοδος της ψηφιακής αφήγησης και με την υποστήριξη επαγγελματιών, π.χ. ψυχοθεραπευτών. Η κινηματογράφηση του βίντεο μπορεί συχνά να αποτελέσει «γιορτή» για την ομάδα, αλλά η τελική απόφαση για τη δημοσίευση θα πρέπει να ληφθεί από κοινού και με τη συγκατάθεση όλων των εμπλεκόμενων.

Μεθοδολογίες εκπαίδευσης ενηλίκων βασισμένες στην τέχνη

Οι καλλιτεχνικές μέθοδοι, και η συμμετοχή σε δραστηριότητες βασισμένες σε υλικά, βοηθούν στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων που βασίζονται στο διερευνητικό δυναμικό και εκδηλώνουν κρυμμένες ικανότητες στο μαθησιακό περιβάλλον. Οι πρακτικές που βασίζονται στην τέχνη είναι μια καλή μέθοδος

που επιτρέπει στους συμμετέχοντες να εκφράσουν εσωτερικά ενδιαφέροντα και συναισθήματα και παρέχει μια αίσθηση ανήκειν και ασφάλειας.

Οι θεατρικές μέθοδοι, όπως το παιχνίδι ρόλων, προτείνουν τη λήψη διαφορετικών προοπτικών και εμπειριών και την κατανόηση των διαφορών, με έμφαση στην έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων. Επιπλέον, οι δραστηριότητες με μουσικά χαρακτηριστικά, διαχρονικά ανοίγουν νέους τρόπους για την εμπλοκή εκπαιδευομένων από περιθωριοποιημένες ομάδες, μέσα από έναν πιο ρευστό και συμμετοχικό χώρο για να εκφραστούν, να κατανοήσουν τις ικανότητές τους και να αποκτήσουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Η χρήση των πλεονεκτημάτων της μουσικής πρακτικής (πρακτική τέχνης) ως μέσο παρέμβασης σε μειονεκτικά κοινωνικά πλαίσια/ με ευάλωτες ομάδες μπορεί να βρεθεί στο παράδειγμα του προγράμματος χωρίς αποκλεισμούς [Som da Rua](#). Αυτό το παράδειγμα δείχνει διάφορες πτυχές ενός ασφαλούς χώρου μάθησης, από τον φυσικό χώρο, το περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς και τις συμμετοχικές, μουσικές πρακτικές.

Οι συλλογικές δραστηριότητες με χειροτεχνίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως κίνητρο για τη δημιουργία ασφαλών χώρων μάθησης. Οι κοινές δραστηριότητες που αφορούν κάτι πρακτικό και παιγνιώδες σε μια συλλογική δραστηριότητα βοηθούν στην οικοδόμηση κοινοτικού πνεύματος και στη δημιουργία ενός κοινού ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι το [Craftistas](#)

Η δημιουργικότητα στην εκπαίδευση ή το άνοιγμα ενός μαθησιακού χώρου για την έκφραση διαφορετικών δεξιοτήτων και δυνατοτήτων, που δημιουργούν κίνητρα και αναπτυξιακές πτυχές της μάθησης, δημιουργούν έναν ισχυρό σύνδεσμο για την κατανόηση της ασφάλειας από τους συμμετέχοντες. Επιπλέον, επιτρέποντας δημιουργικές πρακτικές στο μαθησιακό περιβάλλον, οι συμμετέχοντες μπορούν να είναι ενεργοί στη συνδιαμόρφωση της μαθησιακής διαδικασίας που ταιριάζει στις ανάγκες τους, καθώς τα δημιουργικά παιχνίδια - και το παιχνίδι γενικότερα - χαλαρώνουν, παρακινούν και δημιουργούν μια θετική δυναμική της ομάδας.

Ένα παράδειγμα για το πώς οι πρακτικές που βασίζονται στην τέχνη συνδέονται με την στήριξη ασθενών που αντιμετωπίζουν θέματα ψυχικής υγείας, ώστε να συμμετέχουν περισσότερο στις μαθησιακές δραστηριότητες, μπορεί να βρεθεί στο πρόγραμμα [Manicómio](#) στην [οπτική βιβλιοθήκη](#).

Κατά την εργασία με ευάλωτες ομάδες, η αίσθηση του ανήκειν και η συμμετοχή στην ομάδα με τη χρήση καλλιτεχνικών πρακτικών (θέατρο, μουσική, καλές τέχνες...) μπορεί να είναι ένα ευεργετικό εργαλείο για την επίτευξη ενός χώρου για διάλογο και την προώθηση της αναπαράστασης των διαφορών, των εκφράσεων και των ευκαιριών στη μαθησιακή διαδικασία.

Παιχνίδια σε περιβάλλον μάθησης

Η παιχνιδοποίηση, που χρησιμοποιείται σε επίσημα και μη επίσημα πλαίσια, τόσο διαδικτυακά όσο και σε φυσικό χώρο, μπορεί να αποτελέσει ένα ενδιαφέρον και πολύτιμο εργαλείο για τη δημιουργία ασφαλών χώρων μάθησης. Τα στοιχεία και τα εργαλεία των παιχνιδιών μπορούν να διευκολύνουν την εκφραστικότητα των συμμετεχόντων μέσω της χρήσης μη λεκτικών διαύλων επικοινωνίας και μεταφορών που παρέχει το παιχνίδι. Τα παιχνίδια μπορούν να διευκολύνουν τις σχέσεις μεταξύ των ομάδων- να αυξήσουν τους προσωπικούς και συλλογικούς τομείς ικανοτήτων, ενώ παράλληλα συμβάλλουν στη συνδιαμόρφωση ασφαλών χώρων (π.χ. επίλυση προβλημάτων, λήψη αποφάσεων, κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες).

Λαμβάνοντας μια άμεσα δημοκρατική και κοινωνικο-κατασκευαστική προσέγγιση για την εγκαθίδρυση της σχέσης εκπαιδευτικού-εκπαιδευμένου και των εκπαιδευομένων μεταξύ τους, η ομάδα έργου προτείνει ότι μια στρατηγική διδασκαλίας που βασίζεται στις αρχές ενός επιτραπέζιου παιχνιδιού είναι ένας ουσιαστικός τρόπος για να ενεργοποιηθεί το δομημένο περιβάλλον διάλεξης σχετικά με τα θέματα της συνειδητοποίησης της δυναμικής της εξουσίας, των ασφαλών και μη ασφαλών στοιχείων της συνύπαρξης, της αναγνώρισης του αγώνα και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις πολλαπλές διακρίσεις. Το επιτραπέζιο παιχνίδι που δημιούργησε η ομάδα

έργου έχει σχεδιαστεί σε πρώτη φάση για να διευκολύνει την κατανόηση των ουσιαστικών πληροφοριών από τους εκπαιδευόμενους, με στόχο να δώσει περαιτέρω τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να προκαλέσουν αντιδράσεις σχετικά με τη διαδικασία, οι οποίες χρησιμεύουν ως σημεία διδασκαλίας σχετικά με τη θεωρία και την πρακτική, ιδίως όσον αφορά τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος. Το επιτραπέζιο παιχνίδι που αναπτύχθηκε συνοδεύεται επίσης από ένα εκτεταμένο μεθοδολογικό εγχειρίδιο που συγκεντρώνει σκέλη της κοινωνιολογικής και της εκπαιδευτικής θεωρίας για να καταδείξει την παιδαγωγική αξία αυτής της προσέγγισης του επιτραπέζιου παιχνιδιού, καθώς και να παράσχει τους "κανόνες" του παιχνιδιού.

Η ηλεκτρονική έκδοση, καθώς και το περίγραμμα για την εκτύπωση και τη χρήση της έντυπης έκδοσης του παιχνιδιού που επινόησε η ομάδα έργου μας, μπορούν να βρεθούν [εδώ](#).

Ομάδες διαφορετικών εκπαιδευομένων

Μέσα από τα παραδείγματα στην [οπτική βιβλιοθήκη](#), το έργο έχει προσεγγίσει και εντοπίσει διάφορα παραδείγματα ασφαλών χώρων μάθησης σε διάφορες ομάδες ενηλίκων εκπαιδευομένων. Όλες οι παραπάνω αρχές σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης της δημιουργίας ασφαλών χώρων μάθησης απευθύνονται και μπορούν να υλοποιηθούν σε ομάδες ενηλίκων εκπαιδευομένων ανεξάρτητα των πιο ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, με ορισμένα παραδείγματα που εντοπίστηκαν να προτείνουν πρόσθετη υποστήριξη για συγκεκριμένες ομάδες και τις ανάγκες τους. Παρακάτω παρουσιάζονται παραδείγματα έργων ή προγραμμάτων που καταδεικνύουν συγκεκριμένες προσεγγίσεις στην εργασία με έναν συγκεκριμένο τύπο ομάδας, με διάφορες μεθοδολογίες, προσεγγίσεις και μαθησιακά περιβάλλοντα.

Διάφορα παραδείγματα στην [οπτική βιβλιοθήκη](#) παρουσιάζουν το έργο με **περιθωροποιημένες ομάδες γυναικών και ομάδες που υφίστανται διακρίσεις**

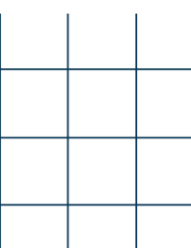

με βάση την ταυτότητα φύλου τους, όπως [το Miteinander Lernen](#), ενώ άλλα αφορούν μαθήματα γλώσσας, διάφορα εργαστήρια συμβουλευτικής και θεραπειάς για γυναίκες, οικογένειες και παιδιά (με μεταναστευτικό ιστορικό), και απογευματινή φροντίδα για λιγότερο προνομιούχα παιδιά από τοπικά σχολεία.

Ένα άλλο παράδειγμα από το [Que\[e\]rbau Seestadt](#) προσφέρει την έννοια ενός κοινόχρηστου δημόσιου καθιστικού και ασχολείται με τον queer τρόπο ζωής και τις εναλλακτικές έννοιες της οικογένειας και της γειτονιάς. Η χρήση του δημόσιου χώρου για πολιτικές συζητήσεις, πολιτιστικές εκδηλώσεις και κοινά γεύματα γειτόνων βασίζεται στην ιδέα των συλλογικών ασφαλών καθημερινών περιβαλλόντων μάθησης.

Η ανάπτυξη της κοινότητας μέσω της διερεύνησης των έμφυλων ταυτοτήτων, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της αντίστασης στους πατριαρχικούς κανόνες, αποτελεί θέμα του προγράμματος [ENXOVAL: χρόνος και χώρος αντίστασης](#).

Προτάσεις

✓ Η χρήση της πολυγενεακής προσέγγισης για τη δημιουργία και τη σύνδεση διαφορετικών τοπικών κοινοτήτων γυναικών βοηθά στην ανάδειξη των διαφορετικών πολιτιστικών, ιστορικών και φυσικών πόρων. Επιπλέον, το μαθησιακό περιβάλλον θα πρέπει να καθοδηγείται από την παροχή πιο ισότιμων χώρων στην περίπτωση που τα μέλη της ομάδας έχουν βασικές διαφορές μεταξύ τους.

✓ Όταν εργάζεστε με μια ευάλωτη ομάδα (π.χ. διακρίσεις λόγω ταυτότητας φύλου), ο ασφαλής χώρος αναδεικνύεται ως διέξοδος για συναισθηματική και σωματική, προσωπική και

σχεσιακή αποδοχή και εκτίμηση, καθώς και ως χώρος απόκτησης πρόσθετων προσωπικών δεξιοτήτων και γνώσεων.

✓ Η δημιουργία ενός ασφαλούς χώρου είναι μια συλλογική προσπάθεια, η συμμετοχή και η πρωτοβουλία αναπτύσσονται από κοινού και χρησιμεύουν ως ένας τρόπος χειραφέτησης και ενίσχυσης των λανθάνουσων (κρυφών) δυνατοτήτων του ατόμου.

Ένα παράδειγμα της [οργάνωσης E8 CSO](#) ως οργάνωση νεολαίας που εργάζεται με **διαφορετικές ομάδες νέων**, αντιπροσωπεύει το συγκεκριμένο παράδειγμα που επικεντρώνεται στην εργασία με νεαρά αγόρια σχετικά με τα θέματα των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και του υγιεινού τρόπου ζωής.

Αυτή η συγκεκριμένη προσέγγιση υποδηλώνει ότι η εργασία με έναν πληθυσμό νέων γύρω από το θέμα της σεξουαλικής εκπαίδευσης και των έμφυλων ταυτοτήτων απαιτεί τη δημιουργία ενός χώρου μάθησης που επιτρέπει το άνοιγμα και την αποδοχή. Είναι χρήσιμο να υπάρχουν εκ των προτέρων προετοιμασμένα πρωτόκολλα που να παρέχουν σαφείς οδηγίες για το πώς πρέπει να διατηρείται ο χώρος μάθησης, όσον αφορά τις στρατηγικές επικοινωνίας, τα πρωτόκολλα για τη μη άσκηση βίας και την πρόληψη των διακρίσεων και της παρενόχλησης.

Άλλα παραδείγματα, όπως το [εργαστήριο ETA BETA - "FARE TAG"](#) που σχεδιάστηκε για την υποστήριξη νέων ηλικίας 14 έως 25 ετών που αντιμετωπίζουν δύσκολες καταστάσεις, χρησιμοποιώντας μεθοδολογίες βασισμένες στην τέχνη και ηλεκτρονικά παιχνίδια για να ξεκινήσει η συμμετοχή και η έκφραση κρυμμένων δυνατοτήτων. Το έργο αυτό είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον καθώς επιτρέπει τη συνεργατική διεργασία μέσω μεθόδων σχεδιασμού, προσεγγίσεις και παιχνίδια για μάθηση μεταξύ ομάδων νέων και

επαγγελματιών εκπαιδευτών, ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών και ανθρωπολόγων.

Το Εργαστήριο Τέχνης και Ιθαγένειας (LAC) εργάζεται με περιθωριοποιημένες ομάδες νέων, παρέχοντας δεξιότητες ζωής και απασχολησιμότητας χρησιμοποιώντας διάφορες προσεγγίσεις και μεθοδολογίες που υποστηρίζονται από τη Σχολή Ψυχολογίας και Εκπαιδευτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου του Πόρτο.

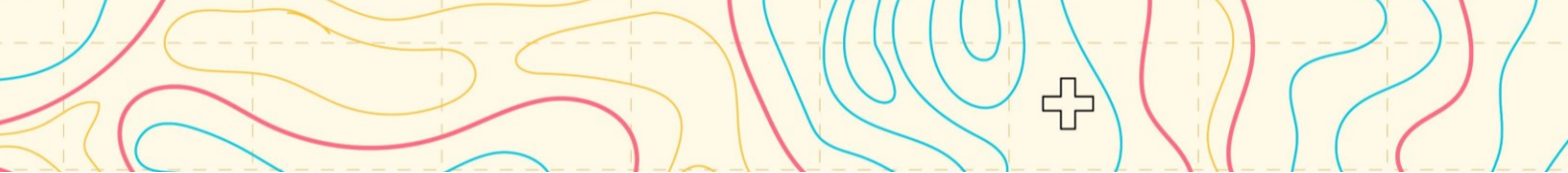
Πρόταση

Οι εκπαιδευτές που εργάζονται με νεανικό πληθυσμό θα πρέπει πάντα να παρέχουν μια ατμόσφαιρα που ενθαρρύνει την αυτοέκφραση, την εξερεύνηση διαφορετικών ενδιαφερόντων και μαθησιακών προσεγγίσεων. Η ομάδα των νέων και των εφήβων αναζητά την έγκριση τόσο από τους συνομηλίκους όσο και από τους εκπαιδευτές και η ασφαλής πτυχή του μαθησιακού χώρου θα πρέπει να βασίζεται σε αυτό.

Παραδείγματα οργανώσεων, πρωτοβουλιών και έργων που εργάζονται με **ομάδες προσφύγων** υποδεικνύουν τη σημασία της υποστήριξης και ενθάρρυνσης συλλογικών ομαδικών πρωτοβουλιών προσφύγων για την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία.

Ορισμένες προσεγγίσεις προτείνουν τη διευκόλυνση της δικτύωσης μεταξύ ομάδων με διαφορετικά πολιτιστικά χαρακτηριστικά και τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής δομής που να επιτρέπει την ικανότητα δικτύωσης και την καλλιέργεια συμπεριληπτικής στάσης που συμβάλλει στην αποδοχή, την αμοιβαία κατανόηση και την αλληλεγγύη.

Οι ασφαλείς χώροι σε αυτό το πλαίσιο καλύπτουν το χάσμα μεταξύ της ζωής στο περιθώριο και της ένταξης στην κοινωνία. Η δημιουργία μιας γέφυρας επικοινωνίας με την κοινωνία υποδοχής παρέχει έναν χώρο στους

πληθυσμούς αυτούς για να αισθάνονται μέλη αυτής και ότι συμπεριλαμβάνονται.

Προτάσεις

- ✔ **Ενίσχυση των προσφύγων και ιδίως των γυναικών ώστε να βρουν μέσα για να συντηρηθούν- συνιστάται η κατάρτιση σε επαγγελματικές δεξιότητες και δεξιότητες ζωής.**
- ✔ **Η μαθησιακή διαδικασία θα πρέπει να περιλαμβάνει θέματα και μεθόδους πιο ευαίσθητες στις συγκρούσεις, γεγονός που διασφαλίζει ότι η μάθηση δεν προκαλεί ζημιά και ότι η εκπαίδευση δεν ενισχύει τις ανισότητες και δεν τροφοδοτεί περαιτέρω διαιρέσεις.**

Η εργασία με **ομάδες ΛΟΑΤΚΙQA+ προσφύγων** απαιτεί προσπάθεια ενίσχυσης της ένταξης, της αποδοχής και της αυτοπραγμάτωσης με μεγάλη έμφαση στη διαδικασία μάθησης ως πορεία προς την επίτευξη αυτονομίας και ανεξαρτησίας. Ο ασφαλής χώρος για την εκπαίδευση ενηλίκων στην περίπτωση αυτή θεωρείται ως αναγκαιότητα για την ενδυνάμωση, την αυτοπραγμάτωση και την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία.

Το παράδειγμα του [Athens Housing Collective για ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα από την Safe Place International](#) προσφέρει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ένταξη των προσφυγικών ομάδων ΛΟΑΤΚΙΑ+ στην κοινωνία, προσφέροντας μαθήματα γλώσσας, νομική υποστήριξη, επαγγελματική κατάρτιση και εργαστήρια ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

SAFE SPACES FOR LEARNING

*The SAFE Learning Guide:
How to create and Maintain Safe spaces for Learning*